

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N° 4. Lund den 1 Augusti. 1839.

Tind i Övre Tellemarken 12 Juni 1839.

Snarare än jag vågade hoppas, blef min lifliga önskan att än en gång få besöka Norges herrliga fjelldalar realiserad, och det är Kongl. Vetenskaps-Akademien, hos hvilken jag härföre står i förbindelse.

Min resa från Lund till Kristiania gick hastigt. Den 16 Maj lemnade jag Lund och den 24 ankom jag till Kristiania, efter att några få dagar hafva uppehållet mig i Götheborg. Till några botaniska observationer var föga anledning; ty dels hade vegetationen ännu föga framskridit, dels förföljdes jag af ett nästan ihållande regnväder från Götheborg till Kristiania, hvilket föranlät mig att afstå från min första plan, som var att egna en eller några dagar åt granskningen af trakten kring Fredrikshall. — Kring Helsingborg, hvarest jag för första gången i år hörde Göken, hade Bokarna börjat utveckla sina löf och voro nästan mera framskridna än Björkarne, hvilka båda trädslag på flera ställen, särdeles på Halandsås och Quibile i Halland, genom sin lifliga grönska skänkte landskapet ett mera leende och vårlikt utseende.

I sällskap med Prof. Blytt gjorde jag den 25 Maj en utvandring i trakten af Kristiania, till det herrliga Egeberget, hvarest vegetationen syntes längre framskriden än på öfriga ställen jag under resan passerat. *Arabis hirsuta* α et β ., *Potentilla alpestris*, *Viola umbrosa*, *V. canina* i mångfaldiga former, *Corydalis fabacea*, *Adoxa*, *Saxifraga controversa* (med former mycket närmande sig *S. tridactylites*), jemte en mängd andra stodo i sitt herrligaste flor; *Euphorbia palustris* började utveckla sina blommor; *Carex salina*,

maritima, *microstachya* med flera andra mera allmänna hade ännu ej satt frukt. Mångfaldiga mossor frodades på bergslutningar, som bepryddes af *Cotoneaster*, *Berberis* m. fl. buskar. Det var väl från början min plan att direkte taga vägen åt Valdery, så att jag under resan dit skulle uppehålla mig dels på Ringerige, dels på Hadeland och i den lägre delen af Valdery, för att mot slutet af Juni vara färdig antråda den egentliga fjellturen; men som våren och vegetationen ännu voro ganska föga framskridna, och denna resa således till en början lofvade föga utbyte, ändrade jag min ursprungliga plan och det hufvudsakligen af den anledning, att jag i Kristiania träffade några Svenskar, hvilka hade för afsigt att ofördröjeligen företaga en hastig tur genom Grevska-berna och Tellemarken. Som jag härigenom blef i tillfälle, väl icke att undersöka, men dock bese åtskilliga trakter af Norge, som jag förut ej besökt, beslöt jag förena mig med dem, och den 30 Maj lemnade vi Kristiania; öfver Frogner- och Voxen-åsarne (hvarest en eller annan snöfläck ännu låg kvar) samt förbi den vackra gården Bogstad togo vi vägen åt Krogklaven. Sedan vi här från Drottningutsigten och Kongshöjden njutit af den herrliga tafla, som det bördiga Ringerige och den vackra Tyrifjorden, hvilka utbredde sig nedom bergets fot, erbjuda, fortsatte vi vår vandring till Kläckan i Ringerige. I Krogklaven varseblefs *Saxifraga nivalis* och *controversa*, samt vid Norderhoug *Sorbus hybrida*, *Androsace septentrionalis*, *Myosotis stricta* m. fl. *Taxus baccata* berättades vaxa på ett ställe kalladt Svaneholm, 1 mil från Norderhoug. — Från Kläckan togs vägen under regnväder öfver Tyrifjorden till Vigersund, samt vidare öfver Modum till Eger-trakten och var mycket vacker; sjelfva dalen, hvarigenom Drammenselfven framflöt, hade oftast sagta sluttande sidor prydda af vackra gårdar med sina åkrar; bergen på ömse sidor voro ända till toppen trädbevuxna med löf- och barrträd behagligt blandade om hvarandra, och endast på de mera aflägsna topparne lyste en eller annan ännu kvarliggan-snöfläck. Sedan vi vid Eger öfverfarit Drammenselfven samt

sedermera passerat förbi Fiskums i en mycket vacker trakt belägna Kyrka, antog landskapet en mindre leende karakter. Mörka barrskogar blefvo herrskande; bergmassorna hopade sig mera på hvarannan, gårdarna blefvo sälsyntare och mindre, och på afstånd höjde sig på ena sidan Skrimsfjelden och på den andra Johnsknuden, bland hvilka särdeles de förra ännu voro täckta af ganska betydliga snömassor. Sedan man stigit betydligt upför uppnar sig hastigt utsigten öfver en djup dal, i hvilken Kongsberg är belägen bredvid en brusande elf. I Kongsberg uppsökte vi D:r W. Boeck, hvilken dels meddelade mig många sällsynta vexter, dels ock beledsagade oss till grufvorna (uti hvilka vi nedstego) samt alla öfriga inrättningar. Trakten kring Kongsberg hade ett sterilt, högst ointressant utseende; i vegetativt hänseende lär det ock, enligt Boecks försäkran, hafva nästan ingenting att erbjuda; *Draba nemorosa*, som Hübner påstår sig här hafva samlat, är ej återfunnen; Boeck meddelade mig imellertid exemplar som han erhållit af Hübner.

Den 4 Juli afreste vi från Kongsberg åt Laurvig. Större delen af vägen (särdeles genom Sandsværs postorat) gick genom en mycket sandig af barrskog beklädd trakt; dock framstodo flera ganska vackra ställen, bland hvilka särskildt får nämnas Labofors midtför Hedenstad Kyrka. I trakten a Sandsvær började Eken åter visa sig, och mellan Laurdal och Styrvald betäcktes bergsidorna af lönnar. — Ju mera man nalkas Laurvig, desto mera sänka sig bergen och desto fruktbarare blir dalen. Ekarna blifva allt talrikare och större, ock slutligen kommer man nära Laurvig till en herrlig lund af stora präktiga bokar, som i minnet återkallar Södra Sverges bokskogar. Kring Laurvig aamärktes *Pyrus Malus*, *Rosa rubiginosa*, *Ribes rubrum*, *Salix Smithiana*. — Från Laurvig till Porsgrund går vägen till en början genom en herrligt romantisk trakt mellan skogklädda berg, der bok, ek och barrträd omvexla med hvarandra under det att *Peltigera arctica* öfvertäcker bergsidorna. Vid Landgangsfjorden syntes blad af *Laserpitium latifolium*, och vid Kakkersvald

tycktes token uphöra. Närmare Porsgrund blef trakten mera sandig och slät och öfvergick slutligen till en temligt stor nupsträckning. Mellan Porsgrund och Skien framträdde åter ett vackert leende landskap, i fonden begränsadt af Liefjellens ännu snötäckta toppar. Nära Porsgrund återsyntes boken, men försvann snart, hvaremot eken ännu förtfor åtminstone vid början af Nordsöen. — Från Skien togs vägen till Fjærstrand, der vi togo en båt genom den 3 mil långa Nordsöen, hvars stränder för det mesta utgjordes af branta med barrträd beklädda berg, på och mellan hvilka flera gårdar med sina åkertegar voro belägna. Åtskilliga ganska vackra prospekter öppnade sig, särdeles midtför Ulefos jernbruk och sågverk, der man på en gång från sjön skådade 3 kyrkor, Holden, Rommenäs och Näs. Såsom en märkvärdighet visades oss ett temligen långt och högt hål högt opp i den branta fjellväggen på sjöns norra sida. Det kallades Michaëls kirke och påstods hafva af de första Kristna varit begagnat till Gudsstjenstens firande; att det ej endast är ett naturens verk, utan att menniskoätgård äfven bidragit till dess bildande, tycktes vid närmare granskande vara tydligt. På berget kring detta hål vexte *Sempervivum tectorum*, som af folket visades oss såsom en högst ovanlig vext. — Från Nordahl fortsatte vi vår resa till lands genom en sandig trakt förbi Bøe kyrka med det snötäckta Liefjellet framför oss till Harpestå, hvarifrån vägen följde dess fot. Nära Nordahl fanns *Carex globularis*, den enda vext af något intresse, som sågs under denna dagsvandring. *Alchemilla alpina* började visa sig vid Skakevje, der vi inträdde i Öfra Tellemarken samt åter togo båt öfver det 1¼ mil långa Sillejordsvandet, hvilket liksom de flesta öfriga betydligare insjöar i dessa fjelltrakter, utgöres af flera afdelningar förenade medelst mer eller mindre breda sund. Stränderna voro temligen höga, betäckta med barrskog, hvaribland löfträd, särdeles björk och asp, voro blandade. Vid sjöns sista böjning öppnade sig en utmärkt vacker prospekt med Sillejords kyrka och kyrkogård; samt fjället Skorven med sina hvitglänsande snöfläckar i fon-

den. — Sillejords prestgård der vi dröjde nära 2 dagar, har en ganska vacker belägenhet vid foten af Skorven nära elfven, på hvars andra strand Lie- och Mel-fjelden höja sina toppar, hvilka ännu voro klädda med spridda snöfläckar. Trakten kring Sillejord skall vara utmärkt fruktbar särdeles den så kallade Flatbygden, hvarest hvete och råg trifvas förträffligt; den är dock alltför litet upodlad, och i stället för att egna sitt arbete åt fädernejorden hafva innevånarne i Tellemarken, liksom i många andra trakter af Norge, blifvit gripna af manien att utvandra till Amerika, som för dem synes vara ett el dorado. — Ask, Alm, Lind, Lönn, Asp, Hägg, *Sorbus Aria*, *Salix fragilis*, *phyllicifolia* &, *Viburnum*, *Rhamnus Frangula* m. fl. prydde ängarna, jemte de allmänna trädslagen Hassel, Rönn, Björk, *Alnus incana*; skogarne utgjordes af Gran och Tall. I Prestgårdens trädgård var planteradt ett Valnöträd, som väl årligen blomstrade, utan att dock frambringa mogen frukt. Äplen och Körsbär lära i Sillejord vara af en utmärkt god beskaffenhet. Ej långt från prestgården nedstörtar Kivlebacken i ett vildt störtfall utför klipporna och bildar en herrlig kaskad, kallad Grovehullet; bland en mängd mossor och allmännare vexter förekom härstädes *Cardamine hirsuta*. — Från Sillejord till Hjerdal går vägen genom en oftast vild trakt till en början längs elfven och det lilla Fladdals-vandet; den förra har på ett ställe brutit sig väg genom berget, der den formerat liksom en smal temligen djup kanal med lodrätta väggar, mellan hvilka den i vildt tumult framvältrar sin vattenmassa. Detta ställe kallas Satahullet och strax nedanför bildas ett vattenfall kalladt Laxhölfoss, i synnerhet anmärkningsvärdt för den mängd laxöringar, som på vissa tider af året här fångas. Fladdals kyrkobygd (annex till Sillejord och i botaniskt hänseende märkligt deraf att *Ilex Aquifolium*, som annars tycks tillhöra vestra kustlandet, här lär vara funnen; jag såg den ej, och kunde ej heller af folket få någon notis om densamma) ligger innesluten mellan höga skogbevuxna berg och tager sig ganska väl ut, särdeles sedd från gården Åsen, belägen hög

på sidan af den bergås, som utgör vattenskilnaden mellan Fladdals-vandet och Hjerdölaelfven. Bredvid vägen, som är anlagd öfver denna ås, anmärktes en och annan vext, som tillkännagaf fjällens grannskap t. ex. *Oxyria*, *Potentilla alpestris* &c. — I en djup, mörk af barrskog betäckta berg omsluten dal, som nu mera är föga bebodd, fortgår vägen till Hjerdal, hvars kyrkobygd ligger på en ganska behaglig sluttning bredvid elfven, som här bildar ett mycket långt, i flera afsatser deladt fall. Vid pass $\frac{1}{4}$ mil öster från Hjerdal återfunno vi utmed Hjerdalsvandet en del ganska frodiga Ekar, men detta trädslag uphörde snart. Sedan vi passerat Souland inträdde vi i en nästan alldeles jemn sandig enformig tallmo, som i nära 2 mil följde oss förbi Granherred till Tindoset, hvarifrån vi på båt öfverforo den 4 mils långa Tindsöen, omgifven af skogklädda berg, hvars toppar voro uplysta af spridda snöfläckar, under det små gårdar med sina åkertegar voro anlagda nästan öfverallt, hvar-est det för den branta sluttningen var möjligt. Flera bäckar bildade sköna kaskader, och åtskilliga ställen erbjödo vackra utsigter, hvaribland i synnerhet förtjenar anmärkas den utanför Håkenäs inåt den herrliga Vestfjordalen. På Håkenäs-fjellens sidor tätt vid sjöstranden blommade *Rhodiola*, och de större tätare snömassorna, som lyste på afstånd, utvisade, att vi nalkades en verklig fjälltrakt, åt hvars beskådande jag tänker egna 8 å 10 dagar.

Al. Ed. Lindblom.

Tvenne nya vextsläkten beskrifne af N. Lilja.

Som jag vid utgifvandet af min *Flora öfver Sveriges odlade växter* *) kom försent med några tillägg och rättelser, så vill jag här när-

*) För dem som begagna detta arbete, hvartill ett supplement utkommer till våren, får jag äfven här anföra några af mig öfversedda eller rättare äfven för sent insända skrif- och tryckfel: sid. 2 rad. 5, 6. står 5 klufvet, 5 tandadt, läs 4 klufvet, 4 tandadt, sid. 14 sista rad. st. rödgula l. gröngula, sid. 55. sid. 22 st. afsmalande &c. l. upptill afsmalande &c. sid. 45 r. 6 nedifr. st. vaxelvisa l. motsatta, sid. 63 rad. 7 och 12 nedifr. st. hvitaktiga l. gulaktiga, sid. 113 rad. 27 st. 4 pariga l. 4—6 pariga.

marmare bestämma de af mig i nämde arbete uppställda släktena *Primula* och *Oscaria*, det senare släktet hufvudsakligen antaget efter *Pr. chinensis* Lindl., hvilken jag troligtvis med skäl ansåg skild ifrån *Primula*. *Pr. cortusoides*, hvilken jag, då det förra nedskrefs, ej sett i blomma, är deremot en veritabel *Primula* och kan ej skiljas derifrån. Dessa släkten torde jag få bestämma som följer:

PRIMULA (Linné), fodret *cylindriskt, klocklikt eller rörformigt*, 5 tandadt, kronan med cylindrisk pip och rundadt 5 klufvet bräm med vanl. urnupna flikar, ständ. fästa i pipen, fröhuset enrummigt; bladen tuffiga vid roten, vanligen utbredda, blommorna i qvast med skärm eller på enblommiga skaft från roten.

a) *Bladen rynkiga, håriga, afsmalnande till skaft, fodret prismatiskt, kantigt.*

1. *P. VÉRIS* (L.) en stor del af dem som odlas med konkavt bräm och till bräm utvext foder, höra hit.
2. *P. ELATIOR* (Jacquin).
3. *P. ACAULIS* (Jacquin).

b) *Bladen skaftade, vid basen hjertlika, håriga, fodret rörformigt, trindt.*

4. *P. CORTUSOIDES* (L.).

c) *Bladen släta, platta, ofta mjötiga och afsmalnande till skaft, fodret trindt.*

5. *P. AURICULA* (L.).
6. *P. EMARGINATA* (Curtis), *P. nitens* Lunds Bot. Trädg.

OSCARIA (mihi), fodret *upplåst kegellikt, vid basen tvärt*, vanl. 5 tandadt med breda, *inböjda flikar*, kronan med cylindrisk pip och *snedt* rundadt 5 klufvet bräm med omvänt hjertlika eller starkt urnupna flikar, ständ. fästa i pipen, hopstående, utan strängar, fröhuset enrummigt; bladen från roten, långt skaftade, uppstående, blommorna på stängel i flerblommig och i flera qvastar utdragen qvast med skärm.

1. *O. CHINENSIS* (mihi), *Primula chinensis* Lindl., *Pr. prænitens* Ker.

I ofvannämnde arbete anförde jag i tilläggen diagnoser öfver *Nemophila aurita* Lindl. efter Lindleys beskrifning, utan att hafva sett vexten, men då den numera blifvit tillgänglig härstädes och är både till habitus och kronans form skild ifrån de öfriga arter af släktet *Nemophila*, så har jag ansett den böra bilda ett nytt genus, och anför karaktererna öfver beggedera som följer:

NEMOPHILA (Barton), fodret 5 flikigt, med 5 mindre nedböjda mellanflikar, kronan plattadt eller något hjulformigt klocklik *utan pip*. djupt rundadt 5 flikig med urnupna flikar och vid basen med 10 fjällika till 5 knölar hopböjda håriga honingsgömmen och håriga könsdelar och fruktämne, märket 2 klufvet, fröhuset enrummigt, *mångfröigt*; vexterna

köttiga, nedliggande, sköra, bladen pinndelta, eller *pinnadt inskurna*, blomskafven *enblommiga*.

a) *Bladen motsatta, inskurna.*

1. *N. INSIGNIS* (Douglas. Bentham).

2. *N. ATOMARIA* (Fischer och Meyer).

3? *N. PEDUNCULATA* (Douglas).

b) *Bladen upptill vaxelvisa, pinndelta.*

4. *N. PHACELIOIDES* (Barton), upprätt eller utbredd, stråfhärig, bladen vaxelvisa, nedtill skaftade upptill oskaftade, *pinndelta* med aflånga, tandade flikar, blomskafven motsatta bladen, *enblommiga*, blommorna stora violettblå, i botten hvita, utvändigt mot basen fläckiga, honingsfjällen hvithäriga. Jul—Sept ☉ Norra America.

PHOLISTOMA (mihi), fodret 5 flikigt med 3 mindre nedböjda mellanflikar, kronan plattad, mest hjulformig med *kort, klubblik, 5 kantig pip* och rundadt 5 flikigt bräm med urnupna flikar, stånd. *hopstående, fästa i pipen*, det 2 klufna stiftet och fruktämnet häriga, mellan hvardera stånd. 2 honingsfjäll hopstående till en knöl, fröhuset enrummigt, *inuti ganska köttigt, fäfröigt*; mest nedliggande, köttiga, bladen nedtill stundom motsatta, upptill vaxelvisa, blomskafven 2—3-blommiga. (af *φολις* fjäll och *στομα* mun).

1. *Ph. AURITA* (mihi), stjelen grenig, kantig, jemte blomskafv, foder och bladens undra nerfver skarpt stråfhärig, bladen nedtill motsatta, stråfhäriga, *piltaggade* med tandade, mot basen vända flikar, *blomskafven 2-3 blommiga*, blommorna violettblå, i botten hvitaktiga med svartvioletta honingsgömmen och upptill något hopdragen pip. Bl. i Jul—Sept. ☉ (*Nemophila* Lindl.). Samlad på Californien af Douglas.

PRIMULA (L.) calyx cylindricus vel campanulatus; herbæ umbella simplici, bracteis integris.

OSCARIA (mihi) calyx inflatus basi truncatus, ore constricto; herbæ foliis longe petiolatis, erectis, umbella prolifera, bracteis sæpe incisis.

NEMOPHILA (Barton) corolla rotato-campanulata sine tubo, herbæ foliis oblongis incisis vel pinnatis.

PHOLISTOMA (mihi) corolla rotata tubo clavato pentagono, stamina tubo inserta; herbæ foliis runcinnatis.

Literatur.

Novitiarum Floræ Sveciæ Mantissa altera.

Professor Fries har genom disputationer sistledne vårtermin i Upsala fortsatt sin Mantissa, hvaraf första häftet redan för flera år sedan utkom i Lund. Detta senare häfte, som utgör 2 ark, är likaledes af högsta intresse, äfven för

svenska botanister, om också en del deraf redan är bekant, helst som arbetet derjemte är en redovisning för Herbarium Normale, så att Prof. Fries deruti beskrifvit alla de för Skandinavien nya växter som i Herb. Norm. förekomma, således äfven dem, som hos oss redan äro beskrifna i 3:dje upplagan af Hartmans Flora. Men äfven bland dessa finnas nyheter, t. ex. *Agrostis svaveolens* Blytt har Professor Fries skiljt från *Agrostis* och hänfört det till ett eget efter upptäckaren namngifvit genus, *Blyttia*. Dessutom förekomma i häftet flera monografier, såsom öfver släktet *Glyceria*, till hvilket förf. troligen med rätta återför de i Flora Scanica afskiljde *Gl. distans* och *maritima*, öfver *Epilobia alpina* och dess anförvandter, och öfver *Polygona Lapathifolia*. Dessa monografier äro säkert välkomna för hvarje botanist, helst som de, liksom allt från denna hand, bevittna om den största skarpsinnighet och en säker blick i naturen och "blomsterlifvet." Bland *Glyceriæ* har förf. ett nytt species, *Gl. conferta* Fr., tillhörande Skåne, och till detta slägte hänföres slutligen den numera bekanta och förr omtvistade *Poa remota* Forselles, och bland *Polygona* har förf. reducerat det af Hudson bestämda *P. minus*, aldenstund Prof. Fries anser, att en dylik minusform tillhör så väl *P. Lapathifolium* som *P. Persicaria*, och *mite*. Deruti har förf. säkerligen äfven rätt, och ref. undrar blott, om icke också *P. mite* egentligen blott är en form af *P. Persicaria*, ett slags öfvergång till *P. Hydropiper*, och det har ofta förefallit ref. som *P. mite* förhölle sig till *P. Persicaria* ungefär som *Plantago major* var. *agrestis* eller *Hyoscyamus niger* var. *agrestis* förhålla sig till sina hufvudformer. Vi skulle gerna önska, att Prof. Fries ville i fortsättningarna af sin Mantissa lemna oss flera monografier öfver intrasslade släkten s. s. *Atriplex*, en del *Potentilla* m. fl. Utrymmet tillåter oss ej här att genomgå arbetet i sin helhet, till hvilket vi också helst hänvisa läsaren, utan vilja vi här blott genom ett kort utdrag anföra de växter som deruti finnas beskrifna, i ordningen sålunda:

- Coleanthus subtilis* Seidel.
- Eriophorum Chamissonis* C. A. Mey.
- Blyttia svaveolens* Fr. (*Agrostis* Bytt).
- Agrostis rubra* L. (*A. borealis* Hartm. 3 uppl.).
- Stipa pennata* L.
- Glyceria*.
- Gl. remota* Fr. (*Poa remota* Forselles).
- Gl. plicata* Fr. rachi tereti.
- Gl. fluitans* Wahlenb. rachi semitereti.
- * *Gl. poæformis*.
- * *Gl. festucacea*.
- a. *triticea*.
- b. *pumila*.
- Gl. arundinacea* Fr. (*Festuca arund.* Liljeb. *F. borealis* M. et Koch.)
- a. *palustris*.
- b. *arenaria*.
- * *Gl. festucæformis* Herb. Norm.
- a.
- b.
- Gl. conferta* Fr. (ny Skåne fr. Broby vid Ingelstorp) rachi tereti *ærsulcaque*.
- Gl. distans* Wahlenb. rachi semitereti latere alterno plano.
- * *Gl. pulvinata* Herb. Norm.
- Triticum violaceum* Horn.
- Lepturus incurvatus* Trin.
- Plantago minor* Fr. nova.
- Ruppia rostellata* Koch.
- Symphytum patens* Fr. Sibth?
- Heracleum Sphondylium* L. germine pubescente.
- Heracleum sibericum* L. germine glabro.
- b. *angustifolium*.
- Drosera obovata* Mert. et Koch.
- Armeria maritima* Willd.
- Allium fallax* Schult.
- * *A. montanum* Schmidt (den Dahlska).
- * *A. serotinum* Schleich. (den Skånska).
- Epilobium hypericifolium* Tausch.
- E. organifolium* (*E. alpinum* Wahlenb.) caule utrinque linea pubescente sursum subancipiti, foliis nitidis glaberrimis.
- a. *majus* (*L. organifol.* Lam.).

b. *minus*.

**E. anceps*.

E. alpinum, caule tereti bifariam pubescente, foliis glabris pallidis.

a. *majus* (*E. alpin.* F. Hartm.).

b. *minus* (*E. alpin.* auct. svec.).

**E. dasycarpum* Schmidt.

E. palustre L. caule tereti undique pubescente, foliis puberulis opacis.

a. *majus*.

b. *minus*.

**E. nutans* Horn.

a. *majus*.

b. *minus*.

Polygonum Lapathifolium Ait.

**P. pallidum* With. semina maxima.

a. *ramosum*.

b. *simplex*.

**P. nodosum* Reich. — sem. media.

a.

b.

**P. laxum* — sem. minima.

a. *majus*.

b. *minus* (*P. minus* auct. pr. p.).

P. Persicaria L.

**P. agreste* Fr. (*Lapathifolio-Persicar.* Reich.) semina maxima.

**P. biforme* Wahlenb. — sem. media.

**P. minus* (*P. minus hexandrum* auct.) sem. minima.

P. mite.

**P. longifolium* Fr. (*P. Persicar. β angustifol.* L.) semina maxima.

**P. laxiflorum* Weih. — semina media.

**P. strictum* Allioni, sem. minima.

a. *elatum* (*P. mite* Schrank).

b. *pusillum* (*P. minus pentandr.* auct.).

— — — — —

**Bidrag till kännedom om *Najas marina* L. af
Knut Fr. Thedenius.**

(13 sid. och en planch, s:o, särsk. aftryck af Vet. Akad. Handl. 1838.)

Denna korta men högst intressanta afhandling innehåller en fullständig och noggrann monografi öfver den enda art af *Najas*, som vi ega i Sverge. Den är föranledd af tvenne

uppsatser rörande *Najas major* Roth, införda i 9 och 10 Banden af Linnæa, hvilka meddela några på ofullständiga undersökningar grundade uppgifter, hvilka Förf. varit i tillfälle att beriktiga genom noggranna observationer på vexten i dess lefvande tillstånd sådan den förekommer på gylltig hafsbotten nära Gefle, det nordligaste ställe, der denna vext hittills blifvit funnen. — Vi meddela här ett utdrag af den vetenskapliga beskrifningen, såvidt den rörer fruktifikationsdelarne, om hvilkas verkliga beskaffenhet mycken ovisshet och strid hittills herrskat.

”Planta feminea: Flores axillares plerumque solitarii, non numquam bini l. terni. Perigonium (vel calyx) simplex inferum monophyllum subsessile primo cylindraceum, tandem e basi ovata rostrato-acuminatum apice inæqualiter 2—3— l. 4— fidum hyalinum inferne purpureo-maculatum et reticulato-venosum, supra apicem uncis l. germinis arcte inclusi carnosum, dentibus calycis junioris glanduloso-denticulatis plerumque patentibus; in fructu ampullam l. utriculum Caricis simillime repræsentans. Ovarium superum liberum sessile subglobosum punctulatum, apice rotundato neque stylum neque stigma gerente. Fructus: nux ovato-oblonga obsusa compressa alveolato-punctulata inæqualis, uno margine infra medium clavato-carinata, calyce utriculata. Putamen durum indehiscens viridi fuscensens carina marginali solida. Nucleus oblongus, constans massa alba, in speciem homogæna, sine corculo et cotyledonibus discernibilibus, membrana cinctus primo libera et carnosiuscula deinde tenui et adnata.

Planta mascula: Flores axillares solitarii bini l. terni. Perigonium ut femineæ sed rostrum brevius et crassius; primo basi ovata antheram solitariam sessilem arcte includens, denique in lacinias 3 l. 4 rumpens. Anthera ovato-subtetraëdra 4-ocularis, dissepimentis tenuissimis fere spuris, primitus obtusiuscula sessilis, tandem obtusa plus minus pedunculata filamentum carnosum eam interdum longitudine superante, membrana tenui obducta in 4 lacinias irregulares revolutas rumpente. Granula pollinis minutissima hyalina, in glebis parvis oblongis, ovatis l. globosis sæpius conglobata.”

Förf. anser troligast, att vexten är annuel, emedan roten, relativt till vextens storlek, är finare än t. ex. hos *Elatine*; ej heller har några spår till rotögon kunnat upptäckas. Stjelken är icke tät, såsom i Linnæa uppgifves; ty då ”man afskär de nedersta lederna finner man 8—10 rör, fyllda med vatten, om-

gifva medelpunkten som en ring; i de öfra lederna finnas de äfven, men äro der finare och svårare att observera, så att hela stjelken der synes cellulös." — Som Förf. icke på något ställe funnit fröedningsdelarna rätt förklarade, har han utförligen utvecklat detta ämne. Han bestrider tillvaron af någon pistill med stift och märken, såsom de fleste författare antager, men, säger han, "blomkalkens flikar äro på honblomman något smalare och längre än på hanblomman och i kanten försedda med sina glandellika tänder, hvarföre kalkens öfra del mycket liknar en pistill med stift och märken. Att den äfven fungerar som sådan, är sannolikt, och det är blott ett nytt bevis på naturens sätt att genom andra organ ersätta de bristande." Anledningen till den under namnet *Najas tetrasperma* uppställda art anser Förf. vara att söka deri, att de fyra rummen i ståndarknappen ganska mycket likna fyra frön i ett fröhus, då man med en hvass knif afskär hanblomman innan entheren är fullt utvuxen och pollenmassen mogen.

Slutligen söker Förf. äfven besvara de af Schlechtendahl i Linnæa 10:de Band. rörande närvarande vext framställda frågor. Med hänseende till den första af dessa, huruvida icke *Najas major* (*N. marina* L.) stundom är monoecistisk, anmärker Förf. att den i Sverge alltid är funnen dioecistisk. Vid andra frågan: om det finnes en *N. major* med perigonium bilobum och en annan utan perigonium, yttrar Förf. först och främst att några *N. major* utan perigonium ej finnes, utan hafva de olika uppgifterna sin grund deri att författarne orätt förklarat blomdelarne; vidare att han ofta märkt, det honans perigonium stundom delas af tvenne djupare inskränningar i två större flikar, af hvilka hvarje åter är flikad af en grundare inskränning, och möjligt är, att blomkalken i Tyskland oftast är tvåflikad, ehuru här i Sverge vanligast är tre — eller fyrflikad. — Den tredje frågan var, om det finnas 2 former af *N. major*, en med antherer som icke öppna sig och en annan med antherer som öppna sig med fyra skal, eller om denna uppbristniug beror på särskildta förhållanden.

Med anledning häraf bestrider Författ. tillvaron af någon *N. major* med antherer som ej öppna sig, ehuru den mogna antheren af tillfälliga orsaker och troligen oftast söndersprängdes irreguliert samt till och med före strängens utvext.

Till följe af den föregående beskrifningen uppställer Förf. till slut följande slägt- och vext-karakter:

NAJAS L.: *Flores* dioici. *Mas*: perigonium simplex monophyllum utriculatum inferum, apice 2-4-fido; anthera 4-locularis 4-valvis demum pedunculata. *Femina*: perigonium ut in mare; germen solitarium stylo et stigmatē distincto destitutum; fructus: nux monosperma.

N. MARINA L.: dichotoma, foliis ternis verticillatis linearibus sinnatodentatis; fructibus ovato-oblongis.

På den bifogade tabellen föreställes så väl han- som hon-vexten, med fröredningsdelarna och frukten; dessa sista i förstord skala.

Notiser.

Preliminär-mötet mellan Skandinaviens Naturforskare och Läkare i Göttheborg den 16—21 Juli 1839.

Ehuru detta mötes närmaste afsigt var att bestämma formerna för blifvande sammankomster, till hvilka det egentligen endast var att betrakta som en nödvändig förberedelse, och tiden derjemte, genom särskildt inträffade missgynnande omständigheter, blef ännu kortare än påräknadt var, skola dock de få — knappt 4 — dagar, hvarunder sällskapet var samlat, i vettenskapernas annaler alltid förblifva minnesvärda, äfven genom de afhandlingar som upplästes, och de ämnen, som diskuterades, hvaraf många voro af högsta värde och interesse. Emellertid voro dessa denna gången till största delen främmande för de ämnen, hvarmed dessa blad egentligen sysselsätta sig, och blifva dessutom, enligt fattadt beslut, jemte de vid mötet förda protocollerne, särskildt tryckta; de allmänna detaljerna af mötet äro redan genom tidningarne bekanta, hvarföre vi här endast meddela de regler för

kommande möten, som vid mötet i Götheborg stadgades, med få modificationer desamma, som blifvit föreslagna af en der-till vald comité, bestående af 2:ne ledamöter af hvarje Skandinavisk nation: Etatsrådet Örsted, Professor Schouw, Doctor Egeberg, Lector Boeck, Professor Nilsson, och Professor Cederschöld, under ordförande af Biskop Agardh.

§ 1. Nästa sammankomst hålles år 1840, omkring medlet af Juli, men följande sammankomster hvartannat år. Hvarje sammankomst varar vanligen 6 dagar.

§ 2. Stället, hvarest sammankomsten skall hållas, bestämmes vid slutet af nästföregående sammankomst.

§ 3. Vid samma tid väljas för nästa sammankomst första och andre Ordföranden, och en Secreterare, hvilka böra vara invånare af det land, der sammankomsten skall hållas. Skulle Secreteraren vara förhindrad att deltaga i sammankomsten, väljer Ordföranden en annan i hans ställe.

§ 4. Så väl denne Secreterare, som de, hvilka vid sammankomsten särskildt kunna utses för de andra tvenne nationerna, vidblifva sina befattningar, med hänsigt till förhandlingarna vid denna sammankomst, intill nästa möte.

§ 5. Delaktighet med rösträtt i sammankomsterna står öppen för:

- a) Naturvetenskapliga och Medicinska författare och embetsmän.
- b) Doctorer, Licenciater och Magistrar.
- c) Den som tagit embets-examen i något af de fack, som utgöra föremål för sammankomsterna.

Dessutom äro Ordföranden och Secreteraren berättigade att inbjuda andra, som de antaga kunna främja sammankomsternas föremål.

§ 6. Hvar och en, hvilken som medlem deltagar i sammankomsten, erlägger vid inskrifningen, till utgifternas bestridande, 1 Riksdaler Specie.

§ 7. Alla allmänna sammankomster äro offentliga.

Till mötesplats för nästa år utsågs Köpenhamn, och till Ordförande vid den den derstädes blifvande sammankomst

valdes Etatsrådet Örsted och Professor Schouw, samt till Secreterare, Professor Eschricht. — Således är grunden lagd till en närmare litterär förening mellan Scandinaviens vetenskapsmän; här, som alltid, har första steget varit det svåraste, och framtida sammankomster skola säkert rättvisa de förhoppningar, hvartill redan detta första möte i så hög grad berättigar hvarje vetenskapernas vän. — Vi anse för öfverflödigt att här upräkna de vid detta möte närvarande Ledamöter, aldenstund det flesta redan är tillräckligt bekant för allmänheten; se t. ex. tidningen Göthen för den 20 Juli.

Annuela praktblommor på kall jord hos N. Lilja.

(hvaraf de flesta troligen gifva mogna frö.)

Lopezia mexicana Jacq., *Salvia Horminum* L., *Schizanthus pinnatus* Ruiz et Pav., *Fedia Cornucopiae* Vahl, *Scabiosa atropurpurea* L., *Omphalodes linifolia* Mönch, *Leptosiphon androsaceus* Benth., *Colomia Cavanillesii* Hook. och *C. grandiflora* Dougl., *Anagallis cærulea* Schreb., *Nemophila insignis* Benth. och *N. atomaria* Fisch. et Mey., *Eutoca viscida* Benth. och *E. Wrangeliana* Fisch. et Mey., *Gilia tricolor* Benth. och *G. achilleifolia* Benth., *Ipomoea purpurea* Lam., *Convolvucus tricolor* L.

(Forts.)

Skånska vextställen upptäckte 1838.

Primula elatior, bland *acaulis* på Kullaberg, Ringius.

Scirpus setaceus, längs kusten från Rå till Torekow, Ringius.

Fragaria elatior (vera), Torupsmölla blanch Hyper. tetraopt. i mängd, Lilja.

Geum intermedium, på samma ställe och längs bäcken bortåt, Lilja.

Teucrium Scordium, vid en grop mellan Nybo och Flyerup, Stälvie sn. Lethin.

Hypericum humifusum, på trädesåkrar vid V. Karaby sparsamt, Lethin.

Senecio viscosus, mellan KullaGunnarstorp och Högånäs öfverallt, Ring.

Anthemis tinctoria, Lund på vagnmansjorden i en rågåker, Lethin.

Habenaria viridis, Torup vid Möllebäcken norr ut vid norra sidan i mängd, Lilja.

Orchis sambucina (jfr. Liljas Skånes Flora sid. 392) vid Dalahusen i mängd, Hesselgren.

(Fortsättes).